

УДК 378.637.636(091) «195» (043)

**СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ПІДГОТОВКИ ЛОГОПЕДИЧНИХ КАДРІВ
В УКРАЇНІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТОЛІТТЯ****Потапенко О.М.**

кандидат педагогічних наук

Інститут колекційної педагогіки та психології

НПУ імені М.П.Драгоманова

У статті розглядається теорія і практика підготовки логопедичних кадрів в Україні, проходячи певні періоди, під впливом суспільно-політичних, соціально-економічних та соціокультурних чинників.

В статье рассматривается теория и практика подготовки логопедических кадров в Украине, проходя определенные периоды, под влиянием социально-политических, социально-экономических и социокультурных факторов.

This article discusses the theory and practice of speech therapy training of personnel in Ukraine, passing certain periods, under the influence of socio-political, socio-economic and socio-cultural factors.

Ключові слова: кафедра логопедії, спеціальні кадри, дефектологічний факультет.

Ключевые слова: кафедра логопедии, специальные кадры, дефектологический факультет.

Key words: dept. of speech therapy, special frames, defectology department.

На сучасному етапі реформування системи педагогічної освіти в Україні, зокрема корекційної, актуальним є питання вивчення історичного досвіду становлення і розвитку теорії та практики підготовки кадрів в галузі навчання і виховання осіб з психофізичними порушеннями розвитку.

Поновлення спеціальних шкіл для глухонімих, сліпих і розумово відсталих дітей проводилося повільно. Тож, з метою забезпечення успішності функціонування спеціальних шкіл, Наркомосвіти УРСР наказом № 39 від 22 лютого 1944 року відновлює роботу у м. Києві Науково-дослідного інституту дефектології. Науково-дослідний інститут дефектології спільно педагогічними колективами спеціальних шкіл Української РСР розпочав розробку корекційно-виховного процесу спеціальних шкіл різного типу [1, с.177].

Розгортання мережі спеціальних шкіл-інтернатів для глухонімих, сліпих і розумово відсталих дітей гальмувалося браком спеціальних педагогів, тому Міністерство освіти УРСР, враховуючи потреби спеціальних шкіл, Постановою від 11 липня 1944 року № 137 розпочинає підготовку олігофренопедагогів, сурдопедагогів та тифлопедагогів спочатку на дефектологічному відділі Київського учительського інституту, а наказом № 118 від 5 травня 1946 року Міністерства вищої освіти УРСР підготовка спеціальних кадрів відбувається на дефектологічному факультеті Київського педагогічного інституту імені О.М.Горького на мовно-літературному та природничо-географічному відділах [2, с.65-67].

Тогочасні навчальні плани дефектологічного факультету були перенавантажені загально-

педагогічними дисциплінами, в той час як для спеціальних дисциплін відводилася обмежена кількість годин – 852 (20 %) від загальної кількості, яка становила 4070 годин, що негативно позначалося на опануванні студентами дефектологічної спеціальності. Відчувалася нестача дидактичного матеріалу, відсутність спеціальної літератури, методичних посібників та ін.

У цей час для ефективної підготовки спеціальних кадрів великого значення набувають курси підготовки та перепідготовки дефектологічних кадрів, завдяки яким спеціалісти, що не мали можливості навчатися на дефектологічному факультеті, здобували нові знання зі спеціальної педагогіки, і таким чином спеціальні школи забезпечувалися спеціальними кадрами, яких у період післявоєнної розбудови катастрофічно не вистачало.

Незважаючи на недостатню кількість учителів-логопедів підготовка логопедичних кадрів в цей час не відбувається. Предмет «Логопедія» викладався, як одна із спеціально-педагогічних дисциплін.

Наприкінці 40-х років для кадрового забезпечення спеціальних закладів вчителями-дефектологами за замовленням Міністерства освіти УРСР набір абітурієнтів на дефектологічний факультет становив 50 осіб. Тож, щоб підготувати спеціальних педагогів до виконання професійних функцій загалом і корекційних, зокрема, забезпечити їх ґрунтовними знаннями зі структури дефекту, із застосуванням методів спеціальної дидактики, методики корекційної роботи, зважаючи на вище вказане, дефектологічний факультет оновлює

програми із загальної патології, психопатології, логопедії, сурдопедагогіки, спеціальної психології, методики навчання в спеціальній школі, основ дефектології, тифлопедагогіки.

Упродовж 50-х років низка постанов і урядових документів спрямовувалися на забезпечення умов для відновлення роботи спеціальних шкіл та охоплення загальним обов'язковим навчанням усіх дітей, однак переважна більшість дітей – логопатів залишалися без належної допомоги.

Так, 1 січня 1950 року відбулося об'єднання у Київському педагогічному інституті, педагогічного і дефектологічного факультетів в один факультет з двома відділами: відділом шкільної педагогіки та відділом спеціальної педагогіки (дефектології) (наказ Міністерства освіти УРСР № 1158 від 29 грудня 1950 року «Про об'єднання педагогічного і дефектологічного факультетів Київського педагогічного інститутів в один педагогічний факультет» та наказ Міністерства вищої освіти СРСР від 16 грудня 1950 року № 2181). Згідно звіту дефектологічного відділу розпочинається підготовка студентів за новими навчальними планами, розрахованими на п'ять років навчання, крім того, вводиться нова спеціальність: «Дефектологія. Учитель початкових класів». Одним із головних компонентів у підготовці спеціальних педагогів у нових навчальних планах стає педагогічна практика студентів, на яку було збільшено навчальні години, що давало можливість студентам застосовувати теоретичні знання в практичній роботі [3, с.270].

Наукові дослідження певною мірою гальмувалися наказом Міністерства освіти УРСР від 21 січня 1955 року № 22 та Постановою Ради Міністрів Української РСР від 4 січня 1955 року № 47, на додаток до наказу Міністерства освіти УРСР від 14 січня 1955 року № 16, згідно якого, було об'єднано Науково-дослідні інститути дефектології та педагогіки. Після об'єднання утворилися Науково-дослідний інститут педагогіки та відділ спеціальної педагогіки керівником якого призначили І.Г.Єременко. У складі відділу спеціальної педагогіки було утворено лабораторію логопедії, завідуючою якою призначили І.Й.Кацовську [4, с.1-14].

Мережа спеціальних закладів для дітей з особливостями психофізичного розвитку поступово розширювалася, а методика навчання в тих, які вже функціонували, не відповідали особливостям розвитку учнів із порушеннями мовлення. Необхідно було готувати спеціалістів зі спеціальною логопедичною підготовкою. Тому, згідно розпорядження Міністерства освіти УРСР від 3 січня 1958 року № 08-8-2539 «Про підготовку логопедів», на дефектологічному відділі педагогічного

факультету у 1957/1958 навчальному році відбувся перший набір студентів зі спеціальності: «Дефектологія. Олігофренопедагогіка і логопедія» у кількості 21 особи. По закінченні інституту ці студенти одержували кваліфікацію: учитель спеціальної школи і логопед (термін навчання становив два з половиною роки) [5, с.6-7].

У 1959 році вступає в силу закон СРСР від 24 грудня 1958 року «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР» одним із головних завдань якого була підготовка науково-педагогічних кадрів, виконання науково-дослідних робіт та підготовка висококваліфікованих спеціалістів, що оволоділи найновішими вітчизняними та зарубіжними досягненнями науки і техніки; підвищення кваліфікації спеціалістів, зайнятих у різних галузях народного господарства, культури і освіти. Низка цих завдань активізувала підготовку спеціальних кадрів в Україні.

Поетапна модифікація змісту підготовки студентів до корекційної роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку здійснювалась шляхом уточнення, доповнення, деталізації та внесення змін у навчальні плани і програми. Так, з метою поліпшення підготовки педагогів до практичної діяльності, рішенням ХХІ з'їзду КПРС та вище вказаного закону, кафедрою спеціальної педагогіки Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького було затверджено нові навчальні плани, в яких більше уваги приділялося дисциплінам медичного циклу, що було позитивним зрушенням, адже студенти завжди відчували нестачу знань з медичних дисциплін. Також викладачами кафедри було переглянуто навчальні програми з таких предметів: основи дефектології, історія сурдопедагогіки, історія олігофренопедагогіки, методика викладання української мови в школі глухонімих, методика мови в допоміжній школі, психологія глухонімої дитини, психологія розумово відсталої дитини, методика слухової роботи, анатомія, фізіологія і патологія органів слуху і мови, логопедія, сурдопедагогіка, олігофренопедагогіка, методика арифметики в школі глухонімих, методика арифметики в допоміжній школі, методика історії в спеціальній і масовій школі, організація і методика виховної роботи в школі-інтернаті для глухонімих. Всі ці предмети були спрямовані на систематичне засвоєння студентами спеціально-педагогічних дисциплін і відповідали вимогам посиленої професійної підготовки дефектологічних кадрів [6, с.1-341].

Необхідно відмітити, що реалізовували свої знання студенти дефектологічного відділу на педагогічній практиці. Студенти V курсу

дефектологічного відділу в цей період, вперше проходили виїзду педагогічну практику з добуварного періоду та виховної роботи в спецшколі-інтернаті. Це була перша педагогічна практика, що проводилася на основі попереднього вивчення студентами «Методики роботи в початкових класах загальноосвітньої школи». В другому семестрі четвертокурсники проходили шість тижнів практики в старших класах спеціальних шкіл, де студенти проводили уроки з усіх основних предметів (мови, читання, історії, географії, арифметики, природознавства). Такий вид практики на дефектологічному відділі теж проводився вперше.

Незважаючи на постійні зміни напрямів та недосконалість форм підготовки студентів, в цей час, вперше було зроблено випуск студентів спецгрупи заочної форми навчання зі спеціальності «Сурдопедагогіка», на навчання до якої набирали лише тих осіб, які працювали в спеціальних школах.

Значним організаційним кроком став наказ Міністерства вищої і середньої освіти СРСР від 10 грудня 1959 року № 346 «Про організацію кафедр у Київському педагогічному інституті імені О.М. Горького», за яким було розділено кафедру спеціальної педагогіки на три самостійні кафедри: дефектології; дошкільної педагогіки та педагогіки і методики початкової освіти [6, с. 1-341].

Спираючись на досягнення минулих років, у 60-ті роки відбувалися позитивні зміни в освіті, спостерігалася розбудова навчальних і культурних закладів для забезпечення освітніх потреб населення в Україні.

Відтак методологічною основою роботи кафедр у 1961 році були рішення XXI з'їзду КПРС, Закон «Про зміцнення зв'язку школи з життям і про подальший розвиток системи народної освіти в СРСР», Постанова ЦК КПУ «Про стан і заходи подальшого розвитку педагогічної науки в УРСР», «Постанова ЦК КПРС, а також директивні настанови Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР та УРСР», які полягали в якнайбільшому наближенні тематики до життя.

Вище вказана методологічна основа безпосередньо втілювалася при підготовці логопедичних кадрів, адже особлива увага надавалася практичним заняттям з логопедії (для цього на дефектологічному відділі був організований логопедичний кабінет, в якому відбувалися практичні і лабораторні логопедичні заняття.

Значну роль у поширенні наукових досліджень, впровадженні нових теоретичних розробок у шкільну практику, в організації та проведенні педагогічних читань, наукових конференцій, семінарів, де апробувалися новітні

методики навчання дітей з порушеннями мовлення, відіграв Республіканський науково-методичний кабінет спеціальних шкіл створений за розпорядженням № 40-р Міністерства освіти Української РСР від 8 жовтня 1963 року.

Важливою подією цього періоду стало відкриття 1 вересня 1964 року дефектологічного факультету в Київському державному педагогічному інституті імені О.М.Горького, що давало можливість збільшити кількість навчальних годин для більш повної і ґрунтовної підготовки логопедичних кадрів.

Відповідно до клопотання педінституту та дозволу Міністерства вищої і середньої спеціальної освіти СРСР, наказом від 1 квітня 1965 року № 53 у Київському державному педагогічному інституті імені О.М.Горького 1 вересня 1965 року було створено кафедру сурдопедагогіки і кафедру олігофренопедагогіки. Згідно звітів дефектологічного факультету, кафедра сурдопедагогіки йменувалася, як кафедра сурдопедагогіки та логопедії. Викладачі цієї кафедри, важливу увагу надавали кваліфікованій підготовці логопедичних кадрів та науково-дослідній роботі з проблем логопедії.

З середини 60-х років прогресивним кроком у розбудові спеціальної освіти, стає Постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР від 3 вересня 1966 року та ЦК КП України і Ради Міністрів УРСР від 14 жовтня 1966 року «Про заходи з поліпшення підготовки спеціалістів і вдосконалення керівництва вищою і середньою спеціальною освітою в країні». Зважаючи на вище вказане, підготовка спеціальних кадрів відбувається не лише на дефектологічному факультеті Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького, а й у Слов'янському педагогічному інституті на факультеті дошкільної педагогіки і психології. І лише у 1968 році наказом № 93 від 6 травня відповідно до клопотання Слов'янського педінституту і згоди Міністерства вищої і середньої освіти УРСР у Слов'янському педагогічному інституті було організовано кафедру дефектології, а в 1969 році – дефектологічний факультет.

Поступово в Українській РСР збільшувалася кількість наукових установ та їх підрозділів. Відділ дефектології Науково-дослідного інституту педагогіки у 60-ті роки працював у складі чотирьох лабораторій: лабораторії «Олігофренопедагогіки», лабораторії «Сурдопедагогіки», лабораторії «Логопедії» та лабораторії «Дошкільного виховання». Протягом 60-х років співробітники відділу дефектології направляли зусилля на цілеспрямоване вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, а особливо дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку, розробляли науково-методичне забезпечення для відповідних

навчальних закладів, кількість яких із року в рік збільшувалася; підвищували фаховий рівень педагогів для кадрового забезпечення цих шкіл [6, с.1-341].

З метою забезпечення якісного навчального процесу, протягом 70-х років при складанні нових робочих планів кафедри педагогічних факультетів керувались Постановами ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР про подальший розвиток вищої школи і середньої загальноосвітньої школи, заходами МО УРСР з поліпшення роботи педагогічних інститутів Української РСР та рішенням XXIV з'їзду КПРС та XXIV з'їзду КП України. Згідно вище вказаного, педагогічні інститути працюючи за новими навчальними планами і програмами, враховували досягнення науково-технічного прогресу та зміни, що відбулися у змісті середньої загальноосвітньої школи і забезпечували більш високий науково-теоретичний та практичний рівень підготовки вчителів.

Особлива роль у підготовці спеціальних кадрів в цей час належала Університетам дефектологічних знань. Згідно педагогічної літератури, відомими були Університети дефектологічних знань м. Києва та Донецька, які готували сурдопедагогів і олігофренопедагогів спеціальних шкіл. Викладачами даних університетів були співробітники дефектологічних факультетів Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького та Слов'янського педагогічного інституту.

У 80-х роках ХХ століття в Україні почався етап політичного та соціально-економічного розвитку, що обумовлювався поширенням ідеї демократизації суспільства. Це безпосередньо стосувалося і системи спеціальної освіти та педагогічної науки, які в цей час вступили в новий етап свого розвитку. Зокрема, ученими було докладено багато зусиль для підготовки навчальної і методичної дефектологічної літератури, велика увага зверталася на кількість спеціальних навчальних закладів для дітей з порушеннями психофізичного розвитку та на умови в яких вони навчалися. Було уточнено спеціальності з підготовки кадрів на дефектологічних факультетах педагогічних інститутів, а також створені нові навчальні плани за уточненими спеціальностями. Згідно нових навчальних планів студенти дефектологічних факультетів одержували базову психолого-педагогічну підготовку. Поряд із курсами загальної педагогіки та психології студенти вивчали основи олігофренопедагогіки, основи сурдопедагогіки, основи логопедії, психопатологію дитячого віку, психологію розумово відсталої дитини, методику виховної роботи у спеціальній

школі, методи психолого-педагогічної діагностики розумової відсталості, спеціальну дошкільну педагогіку та спеціальну методику дошкільного виховання.

За планом прийому студентів Міністерства освіти УРСР на денну форму навчання зі спеціальності «Дефектологія» до Слов'янського педагогічного інституту у 80-х роках, набір абітурієнтів становив 75 осіб, до Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького набір становив 100 осіб. Студенти дефектологічних факультетів денних та заочних форм навчання по закінченню педагогічного інституту одержували такі кваліфікації: учитель і логопед спеціальної школи; олігофренопедагог дошкільних закладів, учитель професійно-трудового навчання і методист по виховній роботі в допоміжній школі, учитель початкових класів і рідної мови та літератури шкіл глухих та слабочуючих; сурдопедагог дошкільних закладів. Крім того, на заочній формі навчання Київського державного педагогічного інституту імені О.М.Горького та Слов'янського педагогічного інститутів існували спецгрупи зі спеціальностей сурдопедагогіка та олігофренопедагогіка.

Зважаючи на розбудову спеціальної освіти, збільшення мережі шкіл для дітей з особливостями психофізичного розвитку та потребу у кваліфікованих фахівця Міністерство освіти СРСР, керуючись кваліфікаційною характеристикою учителя-дефектолога зі спеціальності «Дефектологія», від 31 грудня 1982 року представило перелік спеціальностей і нові навчальні плани для денних відділень педагогічних інститутів, у якій, зважаючи на потреби шкіл для дітей з порушеннями мовлення у спеціалістах-логопедах, було введено дві нові спеціальності: «Логопедія з додатковою спеціальністю російська мова і література» та «Логопедія з додатковою спеціальністю педагогіка і методика початкового навчання».

У кінці 80-х років, відбувалося поширення дефектологічної освіти. Так, наказом Міністерства освіти УРСР від 25 листопада 1987 року № 340 «Про поліпшення підготовки кадрів учителів-дефектологів у педагогічних інститутах та забезпечення ними спеціальних шкіл-інтернатів» у Кам'янець-Подільському педагогічному інституту було розпочато з 1988 року підготовку вчителів зі спеціальності «Олігофренопедагогіка-логопедія» за денною формою навчання у кількості 50 осіб, а з 1989 року зі спеціальності «Олігофренопедагогіка» з кваліфікацією: учитель допоміжної школи і олігофренопедагог дошкільних закладів на заочній формі навчання.

У зв'язку зі збільшенням кількості дітей з мовленнєвими порушеннями та для ефективної корекції мовлення дітей з різними порушеннями психофізичного розвитку відповідно до типових навчальних планів на всіх спеціальностях дефектологічних факультетів педагогічних інститутів було передбачено вивчення студентами курсу логопедії. Курс «Основи логопедії» окрім студентів-логопедів, тифлопедагогів, олігофренопедагогів викладався і студентам спеціальності сурдопедагогіка. У навчальних планах великої уваги надавалося медичному блоку дисциплін, який складався з двох курсів: «Анатомо-фізіологічні основи дефектології» та «Клінічні основи дефектології», а також було введено цілий ряд спецкурсів з актуальних тем психолого-педагогічних і спеціальних дисциплін.

24 серпня 1991 року завдяки позачерговій сесії Верховної Ради УРСР перестала існувати Українська Радянська Соціалістична Республіка. На політичній карті світу з'явилася нова незалежна держава – Україна. З проголошенням Україною незалежності розпочався новий період розбудови вітчизняної освіти і, зокрема, спеціальної, започаткування її нових засад. Однак суспільно-політичні та соціально-економічні процеси, які відбувалися в Україні наприкінці 80-х на початку 90-х років, породили низку факторів, що зумовили певну дестабілізацію у системі освіти. Новий період у розвитку України потребував принципових змін у всіх сферах, у тому числі і в сфері підготовки спеціальних кадрів. В цей час існувало чимало невідіршених питань, як то: невідповідність ценового рівня освітнього стандарту корекційним завданням спеціальної освіти; нерівномірність розподілу по території держави спеціальних закладів, а відтак, і неповне охоплення ними дітей з порушеннями психофізичного розвитку; недостатня укомплектованість закладів фахівцями-дефектологами та недостатня диференційованість їхньої фахової підготовки.

Поступово, зі зниженням тиску несприятливих факторів, почала спостерігатися позитивна динаміка подальшого розвитку теорії і практики підготовки логопедичних кадрів в Україні. Весь навчальний процес цього часу відбувається згідно Державної національної програми «Освіта (Україна XXI століття)», а більшість педагогів, які працювали у спеціальних закладах мали дефектологічну і, зокрема, логопедичну освіту. Так, у 1992 році в Кам'янець-Подільському педагогічному інституті було здійснено набір студентів на спеціальність «Логопедія» за заочною формою навчання, що дало змогу забезпечити західні області України вчителями-логопедами.

Наукові пошуки, спрямовані на розвиток системи спеціальної освіти, пов'язувалися з подальшою диференціацією і вдосконаленням діючої моделі корекційних закладів, у яких працювали кваліфіковані працівники. Це зумовило створення відповідних наукових підрозділів, зокрема, 4 березня 1992 року було засновано Академію педагогічних наук України, а Постановою Президії АПН України від 24 листопада 1993 року було створено Інститут дефектології АПН України у якому, під керівництвом академіка В.І.Бондаря та ін., розроблялися нова стратегія і тактика розвитку спеціальної освіти в Україні та вирішувалися питання з підвищення фахової компетенції дефектологічних кадрів різних кваліфікаційних рівнів [6, с.1-341].

В цей час, реалізуючи Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»), наказом Міністерства освіти України від 23 лютого 1994 року № 47 «Про відкриття спеціальних факультетів для одержання спеціальності «Дефектологія» на базі вищої педагогічної освіти» поновилися спеціальні факультети для осіб, які мали вищу педагогічну освіту і працювали у спеціальних дошкільних закладах і школах-інтернатах, для одержання освіти зі спеціальності 03.10 «Дефектологія» зі спеціалізацією: «Олігофренопедагогіка» – в Українському державному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Слов'янському державному і Кам'янець-Подільському педагогічних інститутах; «Логопедія» – в Українському державному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, Слов'янському державному і Кам'янець-Подільському педагогічних інститутах; «Сурдопедагогіка» – в Українському державному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова; «Тифлопедагогіка» – в Українському державному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова.

В 90-х роках широкого розмаху набуває підготовка кадрів спеціальності «Логопедія». Особлива роль у підготовці логопедичних кадрів, належить кафедрі логопедії Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Так, наказом № 75 від 18 березня 1998 року «Про реорганізацію фахових кафедр дефектологічного факультету» з метою структурного вдосконалення організації навчального процесу на дефектологічному факультеті відповідно до нових напрямків підготовки спеціалістів та інструктивного листа Міністерства освіти України № 9/1-50 від 16 березня 1998 року, реорганізували кафедри олігофренопедагогіки і психопатології та сурдопедагогіки і логопедії дефектологічного факультету, в чотири фахові кафедри відповідно до

напрямків підготовки спеціалістів: кафедру сурдопедагогіки, тифлопедагогіки, олігофренопедагогіки та кафедру логопедії. Тож, 1 квітня 1998 року було створено кафедру логопедії, на якій працювали фахівці високої кваліфікації (М.К.Шеремет, С.Ю.Конопляста, В.О.Кондратенко, Н.В.Чередніченко, С.М.Заплатна, Р.А.Юрова, О.М.Гопіченко, М.А.Савченко та ін.). Завдяки співробітникам кафедри розроблялися нові напрями підготовки вчителів-логопедів та удосконалювалися методи викладу навчального матеріалу. Були розроблені нові робочі програми, які включали повний цикл логопедичних дисциплін, на які було відведено 530 навчальних годин. В цей час на кафедрі розпочалася підготовка наукових кадрів в галузі логопедії.

Щоб забезпечити дошкільні і шкільні заклади для дітей з порушеннями мовлення достатньою кількістю фахівців-логопедів, співробітники кафедри логопедії підготували необхідну документацію для відкриття нових спеціальностей: Дефектологія (логопедія) з кваліфікаціями «Логопед. Учитель початкових класів спеціальних шкіл для дітей з тяжкими порушеннями мовлення» та «Логопед. Педагог-дефектолог спеціальних дошкільних закладів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення», які впроваджувалися у навчальний процес з 1999/2000 навчального року. Саме з цього

часу студенти здобували кваліфікації за уточненими освітньо-кваліфікаційними рівнями.

Відповідно до нових навчальних планів, належної і особливої уваги в цей період надається педагогічній практиці студентів. Для студентів дефектологічних факультетів педагогічна практика була можливістю застосувати свої теоретичні знання в нових умовах для вирішення конкретних практичних завдань, адже теоретичні знання реалізуються у практичній діяльності вчителя. Із заснуванням спеціальності Дефектологія (логопедія), в залежності від кваліфікації, студенти проходили педагогічну практику (на робочому місці) в спеціальних школах для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, педагогічну практику (на робочому місці) в дошкільних закладах для дітей з тяжкими порушеннями мовлення та логопедичну (на робочому місці) в логокабінетах і логопунктах, що давало можливість більш повно ознайомити студентів зі специфікою роботи логопеда.

Таким чином, можна констатувати, що теорія і практика підготовки логопедичних кадрів розвивається, проходячи певні періоди, під впливом суспільно-політичних, соціально-економічних та соціокультурних чинників. Їх взаємозалежність та взаємозумовленість визначили у різні періоди піднесення чи регресивні тенденції у поступу цієї ланки спеціальної освіти в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. ЦДАВОВ Ф 166. оп.15. спр. 60. Арк. 177
2. ЦДАВОВ Ф 166. оп. 15. спр. 61. Арк. 65, 67
3. ЦДАВОВ Ф166, оп. 15, спр. 776, арк. 270.
4. ЦДАВОВ Ф166, оп. 15, спр. 477, арк. 1-14.
5. ЦДАВОВ Ф 166, оп. 15, спр. 1070, арк. 6-7.
6. Потапенко О.М. Теорія і практика підготовки логопедичних кадрів в Україні (друга половина ХХ століття): Дис... к.пед.н.: 13.00.03.- К., 2010. – 341.

УДК 86-056.313

ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ З СИНДРОМОМ ДАУНА

Савицький А.М.

кандидат педагогічних наук, доцент
Інститут корекційної педагогіки та психології
НПУ імені М.П. Драгоманова

В даній статті проводиться аналіз наукової літератури з проблеми раннього розвитку дітей з синдромом Дауна, актуалізується їх психомоторний профіль та особливості мовленнєвого розвитку дітей з генетичними патологіями.

В статті проводиться аналіз сучасної літератури стосовно проблем розвитку дітей з синдромом Дауна, уточняється їх психомоторний профіль, констатуються особливості речевого розвитку даної категорії дітей.

Mental and motor development in children with Down syndrome, cognitive and learning profiles in children with Down syndrome.

Ключові слова: дитина з синдромом Дауна, психомоторний профіль дитини, мовленнєвий розвиток дитини з синдромом Дауна.